

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ԳՐՔՈՒՅԿ-ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

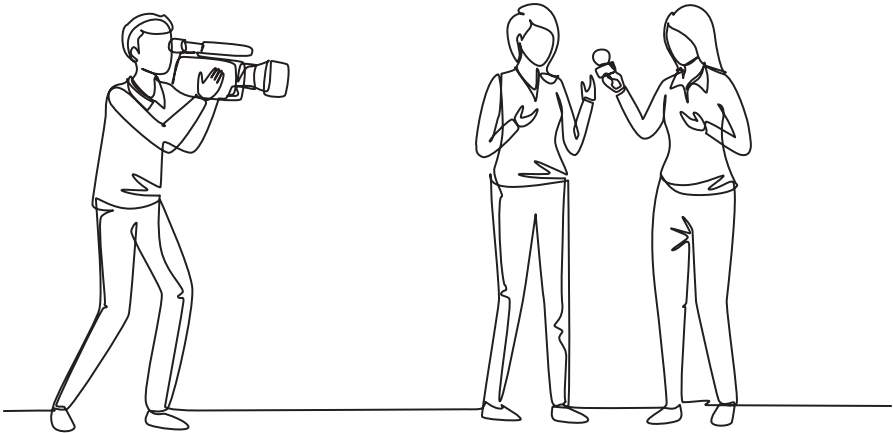
ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

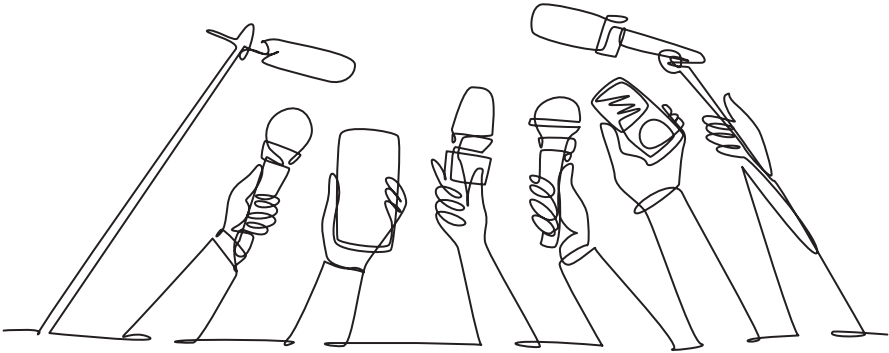
ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ԳՐԲՈՒՅԿ-ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ՅԱՄԱՐ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ	3
ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՆ ՈՒ ՕՐԻՆԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ	6
ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԵՎ ԱՅԼ ՄԵԴԻԱՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ	10
ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՆԿԱՐԱՀԱՆՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ	15
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՎՈՐ ԳՈՐԾՈՆ	19
ՎԵՐՋԱԲԱՆ	22

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետությունը, աշխարհագրական, բնակլիմայական ու տնտեսական գործոններով պայմանավորված, ենթակա է տարբեր բնական ու մարդածին աղետների վտանգների, իսկ միշտ պատրաստ լինելու, սովորելու, փորձը և գիտելիքը փոխանակելու միակ միջոցը հաղորդակցությունն է մարդկանց միջև:

**Ամենազանգվածային հաղորդակցությունը
ԼՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆ է:
Աղետների կանխումը սկսվում է տեղեկացվածությունից:**

Ճգնաժամային հաղորդակցության բարելավման ծրագրի շրջանակներում մշակվել է «ԶԼՄ գիտելիքներ աղետի լուսաբանման համար» գրքույկ-ուղեցույցը՝ աղետների ռիսկի նվազեցման ոլորտում Հայաստանի և Ճապոնիայի փորձի հիման վրա:

Այն տեսական և գործնական գիտելիքներ է տալիս բարձրորակ լրատվական գործունեություն իրականացնելու և սեփական անվտանգությունը պատշաճ ձևով կազմակերպելու համար:

Հիշիր

Աղետների ռիսկի կառավարման և աղետի դեպքում քաղաքացիների կյանքը պաշտպանելու գործում ՋԼՄ-ներն առաջնային, իսկ ճշգրիտ տեղեկատվությունը՝ վճռորոշ դեր ունեն:

Սա ինձ համար է

Մինչ աղետի գոտի մեկնելը՝ լրագրողը պարտավոր է.

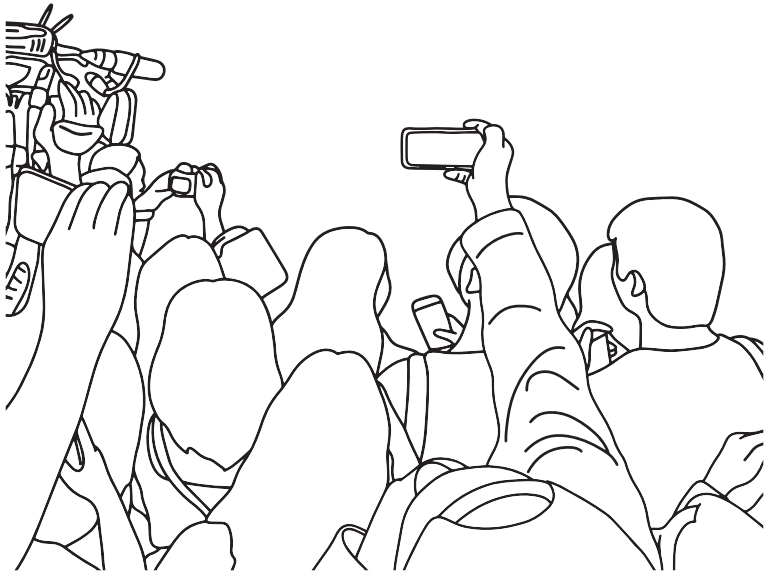
- Լինել պատրաստված և ունենալ աղետ լուսաբանելու վերաբերյալ անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ:
- Ուսումնասիրել աղետի այն տեսակը, որը լուսաբանվելու է, այսինքն՝ տիրապետել տվյալ աղետի առանձնահատկությունների մասին տեղեկատվությանը:

Աղետի գոտում աշխատելիս լրագրողը պարտավոր է.

- Հետևել համապատասխան օրենքներին և կանոններին:
- Հետևել անվտանգության կանոններին և աշխատանքի ընթացքում չվնասել ու չվտանգել իր և մյուսների կյանքը և առողջությունը:
- Հետևել դեպքի վայրում աղետը կառավարող մարմնի ցուցումներին, եթե դրանք չեն հակասում օրենսդրությանը և բխում են ստեղծված իրավիճակի վտանգավորությունից:
- Լինել հնարավորինս անկողմնակալ և օպերատիվ:
- Յուրաքանչյուր տեղեկություն մատուցել ճիշտ ժամանակին, հաղորդել միայն հավաստի տեղեկատվություն:
- Անհրաժեշտ է օգնել, որպեսզի մարդիկ ճիշտ պատկերացում կազմեն աղետի ծավալի մասին:
- Ներկայացնել ոչ միայն աղետն ու դրա հետևանքները, աղետի գոտում կատարվող աշխատանքները, այլև այն մարդկանց կյանքն ու ճակատագրերը, ովքեր տուժել են տվյալ աղետից:

- Աղետի ճշգրիտ պատկերը ներկայացնելու համար օգտագործել համապատասխան բառապաշար, իսկ մասնագիտական տերմինները կիրառել իրենց պարզ և հանրամատչելի բացատրությամբ:
- Պահպանել մասնագիտական էթիկան, որոշում կայացնելիս հաշվի առնել դրա համապատասխանությունը հասարակության շրջանում ընդունված վարքականոններին, պահպանել կարգապահություն, արտահայտվելիս և գործելիս հարգել այլոց վիշտը և հրապարակումներով չվնասել կամ չվիրավորել տուժածներին և նրանց մտերիմներին:
- Աշխատանքի ընթացքում, ինչպես նաև դրանից հետո թույլ չտալ այնպիսի արտահայտություններ և չանել այնպիսի գործողություններ, որոնք իրենց բացասական ազդեցությունը կունենան լրատվամիջոցի համբավի, պատվի և վստահության վրա:
- Պատշաճ կերպով պահպանել լրագրողական գործունեության ընթացքում հայթայթած գաղտնի տեղեկությունները, չօգտագործել դրանք անձնական շահերից ելնելով:

Այս ձեռնարկում հիմնականում անդրադառնում ենք Հայաստանին սպառնացող պոտենցիալ ամենավտանգավոր բնական աղետներին՝ երկրաշարժ, սողանք և անտառային հրդեհ:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՆ ՈՒ ՕՐԻՆԱԴԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կարևոր հուշում

Մի վնասիր տուժածներին.

- Չստուգված և ոչ օբյեկտիվ տեղեկատվության տրամադրումը մարդկանց մոտ շփոթմունք և անհանգստություն է առաջացնում:
- Չափազանցված և սենսացիա պարունակող լրատվությունը կարող է աղետի գոտում անհարկի անհանգստություն առաջացնել:
- Աղետի գոտում տուժածների հետ աշխատելիս անզգուշությունը կարող է հանգեցնել վնասի մակարդակի ընկալման անորոշության կամ

դժբախտության շահարկման, որը կարող է տուժածներին հոգեբանական վնաս հասցնել, իսկ ապատեղեկատվության դեպքում՝ հանգեցնել վնասների մեծացման:

Պետք է գիտակցել.

- Լուսաբանումը կարող է բացասաբար ազդել որոշ մարդկանց վրա:
- Ընկալել աղետից տուժածների կացությունը, նրբանկատ լինել նրանցից հարցազրույց վերցնելիս կամ նրանցից ստացված տեղեկատվությունը լուսաբանելիս:
- Աղետից հետո լուսաբանման ծավալների կրճատումը կարող է տուժածների մոտ տպավորություն ստեղծել, թե աշխարհը մոռացել է իրենց մասին: Դա կարող է նրանց մոտ մեկուսացման զգացում առաջացնել և խոչընդոտել հոգեբանական վերականգնմանը:

Մի՛ խանգարիր փրկարարական աշխատանքներին.

- Աղետի վայր մեկնող ՋԼՄ-ների մեքենաները կարող են խցանում առաջացնել և ուշացնել ոստիկանության, հրշեջների և փրկարարների ժամանումը աղետի գոտի:
- Լրագրողական տեխնիկայի կիրառումը հարկավոր է համաձայնեցնել մասնագետների հետ, քանի որ այն կարող է խնդիրներ ստեղծել (օրինակ՝ դրոնների ծայնը հնարավոր է խանգարի փրկարարներին լսել օգնության կանչող մարդկանց, կապի այլ միջոցները կարող են մասնագիտական տեխնիկայի խափանումների պատճառ հանդիսանալ):
- Անհարկի հարցազրույցները կարող են խոչընդոտել պատկան մարմինների կողմից աղետին արագ արձագանքումը:
- Լրատվամիջոցներն ու լրագրողները պետք է հիշեն, որ մարդկանց կյանքի փրկությունն ավելի առաջնահերթ է, քան աղետի լուսաբանումը:
- Աղետի վայր մեկնելուց առաջ պետք է լիարժեք տիրապետել անվտանգության վարքականոններին, որպեսզի տեղում լրացուցիչ խնդիրներ չառաջացնել՝ հայտնվելով վտանգավոր իրավիճակում:

Օգտվե՞ք հաղորդագրությունների կազմման ուղեցույցից.

- Ի՞նչ է պատահել:
- Ե՞րբ և ինչպե՞ս դա տեղի ունեցավ:
- Քանի՞ մարդ է զոհվել և տուժել:
- Կարիքների վերաբերյալ տեղեկատվություն:
- Վնասի չափը:
- Անվտանգության ի՞նչ միջոցառումներ են ձեռնարկվել:
- Աղետի պատճառները կամ նպաստող գործոնները:
- Նման դեպք նախկինում երբևէ եղել է, և արդյո՞ք բարելավվել է նման դեպքերին պատրաստվածությունը:
- Ինչպե՞ս է կազմակերպվելու հոգեբանական օգնությունը:
- Ինչպե՞ս է կազմակերպվելու սոցիալական աջակցությունը:
- Ի՞նչ քայլեր են իրականացվելու վերականգնման փուլում:

Հաղորդագրություն մշակելիս հաշվի առեք, որ տեղեկատվությունը.

- պետք է լինի պարզ և ընդգրկուն,
- պետք է լինի հավաստի և առանց ենթադրությունների,
- չպետք է պարունակի ապակողմնորոշիչ արտահայտություններ,
- չպետք է չափազանցված վախ կամ խուճապ առաջացնի:

Հաղորդագրություն մշակելիս պետք է ուշադրություն դարձնել բաների ընտրությանն ու խոսքի տոնայնությանը՝ թիրախային խմբի հետ վստահության և գործընկերության փոխհարաբերություն ստեղծելու նպատակով:

Հիմնական կանոններ աղետի գոտում աշխատող լրագրողների համար.

- Պետք չէ հենվել ինֆորմացիայի միայն մեկ աղբյուրի վրա, փնտրե՛ք ու գտե՛ք այլ աղբյուրներ ևս:
- Արտահայտե՛ք մտքերը պարզ լեզվով, տեղեկացրե՛ք մարդկանց, կրկնե՛ք, հիշեցրե՛ք, որ տեղեկացրել եք: Այդպես ինֆորմացիան տպավորվում է մարդկանց մոտ:
- Ստուգե՛ք ստացված տվյալները:
- Ձգտե՛ք ցանկացած հարցի վերաբերյալ անպայման ստանալ պաշտոնական մեկնաբանություն:

ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ

Կարևոր հուշում

Անվտանգության հարցում մանրուքներ չկան, և ամեն ինչ կարևոր է.

Աղետի վայր մեկնելուց առաջ հարկավոր է տեղեկանալ անվտանգության իրավիճակի մասին, ապահովել, որպեսզի խմբագրությունում գոնե մեկ մարդ միշտ անպայման իմանա, թե որտեղ եք գտնվում: Բարձր ռիսկային գործը թիմային աշխատանք է, քանի որ միասին առավել անվտանգ է:

Երկրաշարժից տուժած տարածքում.

- Չի կարելի մուտք գործել այնպիսի շենքեր, որտեղ փլուզման վտանգ կա:

- Խուսափե՛ք փրկարարական աշխատանքներ կատարելուց, եթե դրա ծայրահեղ անհրաժեշտությունը չկա: Ավելի լավ է այդ գործը թողնե՛ք մասնագետներին:
- Փողոցներում քայլելիս ուշադիր եղե՛ք, որպեսզի որևէ փլուզված շենքից պատահաբար բեկորներ չընկնեն ձեզ վրա:
- Աշխատելիս պահպանե՛ք որոշակի հեռավորություն շենքերից. այդպես նաև անվտանգ կլինե՛ք, նաև չե՛ք խանգարի աշխատող փրկարարներին:
- Անհրաժեշտ է կրել սաղավարտ, շնչադիմակ ու ակնոց՝ փոռուց, ծխից և այլ մանր մասնիկներից պաշտպանվելու համար:

Անտառային հրդեհից տուժած տարածքում.

- Հեռու մնացե՛ք կրակից, այրվող ծառերից:
- Ուշադիր եղե՛ք շրջապատի նկատմամբ, քանի որ նույնիսկ քանու ուղղության պարզ փոփոխությունից կրակի տարածման ուղղությունը ևս կարող է փոխվել:
- Պարտադիր ունեցե՛ք հակազգագ և շնչադիմակ կամ գոնե համապատասխան թաշկինակ՝ ծխից պաշտպանվելու համար:
- Կրե՛ք կրակադիմացկուն նյութերից պատրաստված հագուստ:
- Միշտ ունեցե՛ք այրվածքների դեմ դեղամիջոցներ ու քսուքներ:

Սողանքից տուժած տարածքում.

- Հեռու մնացե՛ք վտանգավոր գոտուց:
- Պահպանե՛ք անվտանգության նույն կանոնները, ինչ երկրաշարժերի կամ հրդեհների դեպքում:
- Մի՛ մոտեցե՛ք լանջին, քանի որ կա երկրորդային աղետի հավանականություն:
- Գետնի վրա ճաքեր կամ ձևափոխում նկատելու դեպքում իրագեկե՛ք փրկարարներին այդ մասին: Գետնի ձևախախտումը լանջային աղետի նախանշան է:

- Չի կարելի մուտք գործել այնպիսի շենքեր, որոնց փլուզման վտանգ կա:
- Խուսափե՛ք փրկարարական աշխատանքներ կատարելուց, եթե դրա ծայրահեղ անհրաժեշտությունը չկա: Ավելի լավ է այդ գործը թողնե՛ք մասնագետներին:

Արտակարգ իրավիճակներում հայտնված ցանկացած մարդու մոտ կարող է ի հայտ գալ հոգեբանական և հուզական լարվածություն: Չանգվածային ողբերգություններ լուսաբանող լրագրողները հաճախ են հանդիպում բարդությունների:

Որո՞նք են զգուշանալու նախանշանները.

- Եթե աշխատանքի ընթացքում նկատում եք, որ չեք կարողանում կենտրոնանալ, ցրված եք, դժվարանում եք պարզ գործողություններ կատարելիս, դարձել եք բռնկվող և չափից դուրս բարկացած, ուրեմն ժամանակն է անհանգստանալ: Նման դրսևորումները վկայում են, որ ընդամիջման կարիք կա: Եթե դրանք շարունակվում են ավելի քան 3–4 շաբաթ կամ որևէ փուլում չափազանց ընդգծված են արտահայտվում, դիմե՛ք մասնագետի օգնությանը:

Տարրական առաջին օգնություն.

- Հաճախ վտանգավոր վայրերում կամ աղետի գոտիներում աշխատող լրագրողներն ու այլ մեդիա մասնագետները հենց իրենք են հայտնվում վտանգի մեջ կամ ստանում վնասվածք:
- Ուստի աղետի գոտի մեկնող յուրաքանչյուր լրագրող պետք է նախապես ուսումնասիրի և սովորի առաջին օգնության՝ ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ բուժօգնության, հոգեբանական օգնության տարրական կանոնները և հմտությունները: Հմուտ գործողություններով հնարավոր է ոչ միայն ապահովել սեփական անվտանգությունը, այլև այլոց կյանքեր փրկել:
- Աղետը լուսաբանող լրագրողը պետք է նաև առաջին բուժօգնության նախապատրաստական դասընթաց անցնի:

Անհատական պաշտպանության միջոցներ.

- **Ամուր ու հարմարավետ հագուստ**

Կրե՞ք ազատ, բնական գործվածքից հագուստ, քանի որ այն չի բռնկվի այնքան արագ, որքան սինթետիկը: Ցանկալի է, որ լրագրողների հագուստը տարբերվի ոստիկանության կամ փրկարարների համազգեստից: Հարմարավետ, ամուր, ձիգ կապված կոշիկները անհրաժեշտություն են: Հրդեհների դեպքում ցանկալի է հագնել դժվար հրկիզվող նյութերից պատրաստված հագուստ կամ պաշտպանիչ միջոցներ:

- **Ուսապարկ**

Ցանկալի է, որ աղետի վայրում աշխատելիս ունենաք ուսապարկ՝ անհրաժեշտ իրերով, տեխնիկայով, փաստաթղթերով, որոշակի քանակի սննդով ու ջրով: Ուսապարկը նման դեպքերում անհամեմատ ավելի հարմար է, քան ուսից կախվող պայուսակները, քանի որ կրողի շարժունակությունն անհամեմատ ավելի մեծ է: Հոգ տարե՞ք, որպեսզի ուսապարկը գոնե մեկ կապով ամրանա կրծքավանդակի հատվածում, մեկով էլ՝ գոտկատեղի հատվածում. այդպես ավելի հարմար է, երբ վազում եք: Ուսապարկում այնքան ուտելիք և ջուր ունեցե՞ք, որ բավական լինի ձեզ մեկ օրվա համար: Ուսապարկում հարկավոր է պահել նաև ջրի մաքրման միջոցներ:

- **Սաղավարտ**

Աղետի գոտի մուտք գործելիս անհրաժեշտ է կրել սաղավարտ կամ պաշտպանիչ գլխարկ:

- **Կապի անհատական ու այլընտրանքային միջոցներ**

Բջջային հեռախոս՝ արտակարգ իրավիճակների համար նախատեսված հեռախոսահամարները նախապես կարգավորելով արագ միանալու համար: Բացի ձեր հիմնական հեռախոսից կամ սմարթֆոնից, փորձեք վերցնել նաև լրացուցիչ հեռախոս, ցանկալի է՝ կապի այլ օպերատորի քարտով:

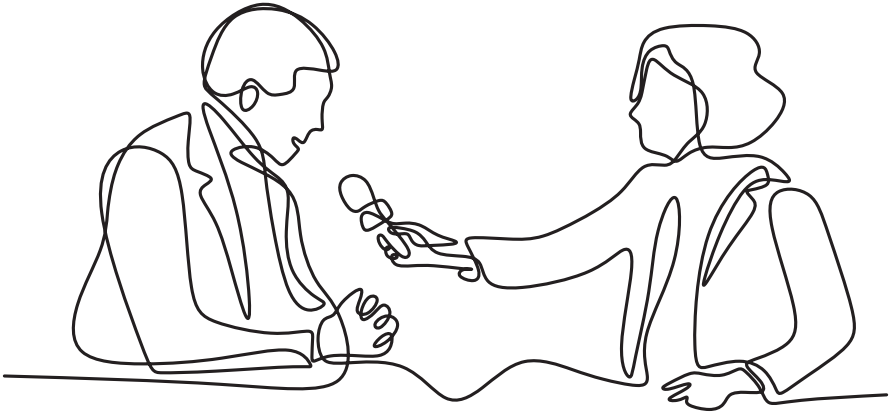
- **Առաջին բժշկական օգնության դեղարկղիկ՝** դեղորայք, վիրակապական նյութեր (իմացե՛ք՝ ինչպես օգտագործել դրանք):
- **Հակազագ, շնչադիմակ՝** ռեսպիրատոր կամ դեմքը ծածկող երեսկալ՝ ծխից կամ փոշուց պաշտպանվելու համար:
- **Աչքերը պաշտպանելու միջոցներ՝** լոդի կամ պաշտպանիչ և հարվածադիմացկուն ապակուց ակնոց:
- **Գրպանի բազմաֆունկցիոնալ ծալովի դանակ** կամ գործիքների հավաքածու. հավատացե՛ք՝ այն միշտ պետք է գալիս:
- **Գրպանի լապտեր:**
- **Ռադիոընդունիչ:**
- **Փոքրիկ կրակմարիչ:**
- **Մեկանգամյա օգտագործման հակաաղմկային ականջակալներ՝** աղետի վայրում աղմուկից խուսափելու և լսողության օրգաններն ու դրանց ֆունկցիան պաշտպանելու համար:
- **Փաստաթղթեր (ID, անձնագիր, լրագրողական վկայական և այլն):**
- Աղետի տեղանքի կամ բնակավայրի **քարտեզ, գրպանի կողմնացույց՝** տեղանքում կողմնորոշվելու և ճիշտ տեղաշարժվելու համար:
- **Անձնական հիգիենայի պարագաներ:**

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՆԿԱՐԱՀԱՆՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Հարցազրույցներ վերցնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել մարդու իրավունքները և պահպանել նկարահանման կանոնները:

Ես պարտավոր եմ հարգել մարդու իրավունքներն ու ազատությունը.

- Նկարահանում իրականացնելու և հարցազրույց վարելու համար անհրաժեշտ է նախապես համաձայնություն ստանալ նկարահանվողներից և հարցազրույց տվողներից:
- Նախքան անչափահասներին նկարահանելը, ստացե՛ք նրանց ծնողների համաձայնությունը:
- Անհրաժեշտ է հարցազրույց տվողների հետ անկեղծ լինել՝ կարևորելով փոխադարձ վստահությունը:
- Անհրաժեշտ է պահպանել մասնագիտական էթիկայի կանոնները, իրականացնել արդար և անկողմնակալ լուսաբանում:
- Չիրականացնել նկարահանում կամ ձայնագրում, եթե դիմացինը դեմ է դրան:
- Հաշվի առնելով անձնական կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը՝ նկարահանումները բնակարաններում, տներում, գրասենյակներում և հիվանդանոցներում կարող են իրականացվել միայն բնակիչների կամ ղեկավարության համաձայնությամբ:

Ես պարտավոր եմ գիտակցել հեղինակային իրավունքների կարևորությունը.

Աղետներ լուսաբանելիս լրագրողներն ու ՋԼՄ-ները հաճախ կարող են բախվել հեղինակային իրավունքների պաշտպանության խնդիրներին: Սա վերաբերում է հատկապես այն դեպքերին, երբ լրատվամիջոցը ներկայացնում է ոչ թե սեփական տեղեկատվություն, այլ վերահրապարակում է.

- գործընկերների կողմից հրապարակված տեղեկատվությունը,
- տեսաձայնային բովանդակությունը,
- սիրողական նկարահանումներն ու լուսանկարները:

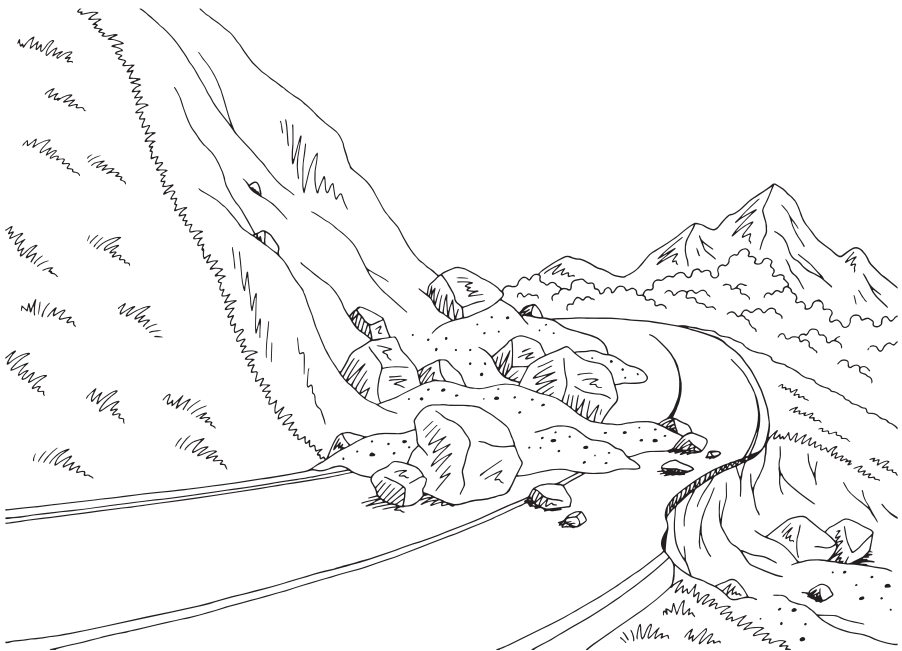
Այս առումով հարկ է մշտապես պահպանել որոշակի դրույթներ.

- Աղետին վերաբերող լուսանկարները և տեղեկատվությունը վերահրապարակելիս պետք է ձեռք բերել տվյալ լրատվամիջոցի կամ հրապարակման հեղինակի թույլտվությունը:
- Հղում կատարել այն լրատվամիջոցին, որի նյութերը վերահրապարակում եք:
- Ստուգել լուսանկարի կամ տեղեկատվության սկզբնաղբյուրը:

Մի անտեսեք մասնագիտական էթիկան՝ ելնելով տեղեկատվություն ապահովելու անհրաժեշտությունից, և խստորեն պահպանեք լրագրողական էթիկայի կանոնները:

Ես գիտեմ լրագրողական էթիկայի 13 կանոն.

1. Անհարմար վիճակում չնկարահանել վշտի ու հուսահատության մեջ գտնվող մարդուն:
2. Չցուցադրել մարդուն ստորացված կամ արժանապատվությունը նսեմացված վիճակում:
3. Չցուցադրել վիրավոր ու բուժում ստացող տուժածների՝ խոշոր պլանով վնասվածքները կամ անդամահատված վերջույթները:
4. Վախ, խղճահարություն, ֆիզիկական «թերություններն» ի ցույց դնող հրապարակումներ չանել:
5. Առանց անունների ճշգրտման զոհերի և վիրավորների թիվ չհրապարակել:

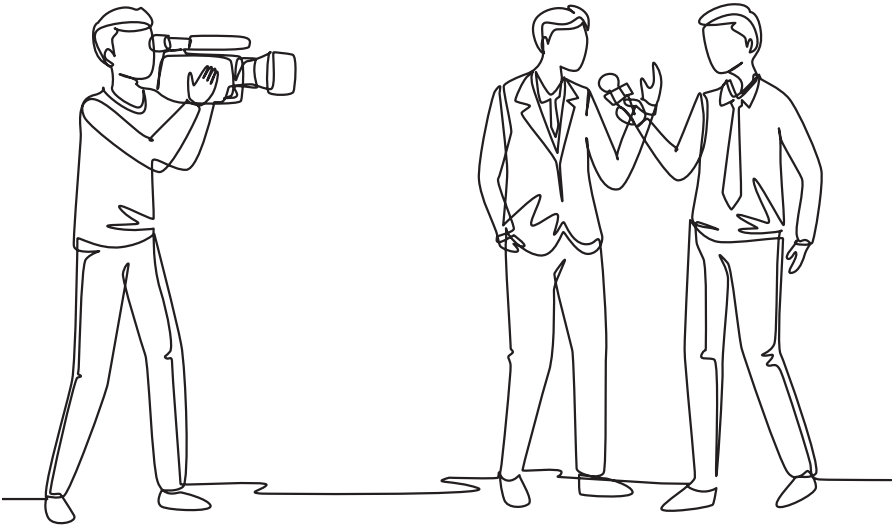
6. Խուսափել մարդուն զոհ կամ վիրավոր համարելուց, եթե անգամ կորած է նրան ողջ դուրս բերելու հավանականությունը, բայց նրա աճյունը գտնված չէ: Պահպանել մարդու՝ մինչև վերջ հույս ունենալու զգացումը և մահացած լինելու մասին հայտնել միայն այն դեպքում, երբ գտնված է նրա աճյունը կամ մասունքները:
7. Զգուշանալ կրկնակի տրավմա առաջացնելուց: Խուսափել ցավոտ պատմությունները որոշ ժամանակ անց կրկնելուց: Մարդուն մոռանալու հնարավորություն տալ:
8. Մատնանշել դրական միտումները, եթե անգամ իրադարձությունների ընդհանուր ծավալի մեջ դրանք փոքր տեղ են զբաղեցնում:
9. Հրապարակել մարդկային պատմություններ, որոնք ցույց կտան, թե ինչպես է բարդ իրավիճակում հայտնված մարդը հաղթահարել դրանք:
10. Հրապարակել հայտնիների ոգևորիչ խոսքը, միասնականության կոչերը և այլն:
11. Պատմել հաջողությունների և հնարավորությունների մասին:
12. Ցույց տալ արտակարգ իրավիճակում գտնվող մարդկանց տոկունությունն ու կամքը:
13. Հատուկ տեղ հատկացնել նորարարություններին:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՎՈՐ ԳՈՐԾՈՆ

Հասկանալի է, որ տարերային աղետն անհնարին է կանխել, սակայն համագործակցությունն ԱԻՆ-ի, ՏԻՄ-երի և լրատվամիջոցների միջև կարող է նվազեցնել աղետի ռիսկը:

Միշտ պետք է հիշել.

- Իտշոր աղետի դեպքում ՋԼՄ-ների ուշադրությունն անմիջապես կենտրոնանում է արտակարգ իրավիճակների նախարարության կողմից տրվող տեղեկատվության վրա:
- Այդ տեղեկատվությունը հրապարակելու համար ԱԻՆ համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանումներին անհրաժեշտ է որոշակի ժամանակ տեղեկությունների հավաքագրման, մշակման և տարածման նպատակով: ԱԻՆ-ն ունի նախապես մշակված գործողությունների ստանդարտ ընթացակարգ /ԳՍԸ/, որի համաձայն իրականացվում են համապատասխան աշխատանքները:

- Լրատվամիջոցները պետք է վերոնշյալ տեղեկատվությունը հնարավորինս արագ փոխանցեն բնակչությանը, երբ տեղեկատվությունը հրատապ և կարևոր է:
- Լրատվամիջոցները պետք է ընդհատեն ընթացիկ հաղորդումները և իրականացնեն աղետի վերաբերյալ տեղեկատվության արտակարգ թողարկում:
- Արտակարգ հեռարձակումը հնարավորինս արագ ու ճշգրիտ իրականացնելու համար ԱԻՆ-ը և լրատվամիջոցները պետք է նախապես համաձայնեցնեն տեղեկատվության ստացման ընթացակարգը, եղանակը, հեռարձակման ենթակա կետերը, հաճախականությունը և այլն:

ԱԻՆ-ը միշտ պատրաստ է.

- Աղետների լուսաբանման ոլորտում լրագրողների վերապատրաստում անցկացնել:
- Լրագրողներին կոնկրետ գիտելիքներ փոխանցել իրական աղետի ժամանակ գործելու և դրան պատրաստվելու եղանակների վերաբերյալ:

Աղետի ընթացքում և հետո հանրության կողմից պահանջվող տեղեկատվությունը ժամանակի հետ անընդհատ փոխվում է, ուստի լրատվամիջոցներից և լրագրողներից պահանջվում է մշտապես թարմացնել լրատվությունը և հետևել իրադարձությունների զարգացմանը:

Ինձ հարկավոր է ունենալ նաև՝

- «Առաջին օգնության»,
- «Անձնական անվտանգության»,
- «Բժշկական օգնության» վերաբերյալ ընդհանուր գիտելիքներ:

Վերապատրաստում կիրականացվի ԶԼՄ-ների հիմնական անձնակազմի և պայմանագրային լրագրողների ֆիզիկական և մտավոր ան-

վտանգության ապահովման ուղղությամբ, ինչպես նաև կխթանվի ՋԼՄ-ների անձնակազմի կողմից աղետի գոտում անվտանգ աշխատանքի վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերումն ու կատարելագործումը:

Կոնտակտային տվյալներ.

**Ձանգահարել՝ 012/31-77-20, 012/3177-56, 012/31-78-08, ՀՀ ԱԻՆ
Տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժին**

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Հասկանալի է, որ տարերային աղետն անհնար է կանխել, սակայն քաղաքացիների/հանրության պատշաճ գործողությունների արդյունքում հնարավոր է նվազեցնել աղետի մասշտաբը: Տարրական գիտելիքները կօգնեն կանխարգելիչ գործողություններ իրականացնել և նվազագույնի հասցնել վնասները:

Այս հարցում քաղաքացիներն ունեն հետևյալ դերակատարությունը.

1. Աղետի վտանգավորության ընկալում և պատրաստվածություն:
2. Ստեղծված իրավիճակի գնահատում և սեփական անվտանգության ապահովում:
3. Ներդրում աղետից հետո հասարակության անվտանգության գործում:

Այս գրքույկը լրատվամիջոցներին կօգնի արագ և ճշգրիտ տեղեկություն փոխանցել հանրությանը՝ հաղորդելով աղետի սարսափելիության իրական պատկերը, ինչը կնպաստի նրան, որ քաղաքացիներն ավելի լավ

կընկալեն աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված իրենց գիտելիքների և գործողությունների կարևորությունը:

Անհրաժեշտ է շեշտը դնել ոչ միայն փաստերի ու աղետի դաժանության լուսաբանման վրա, այլ նաև ներկայացնել տուժածների պատմությունները կամքի և լավատեսության դրսևորումներով՝ նպաստելով հետագա աղետներին դիմակայունության բարձրացմանը:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ԳՐՔՈՒՅԿ-ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Տպագրությունը՝ օֆսեթ
Չափսը՝ 60×84 1/16
Թուղթը՝ օֆսեթ
Ծավալը՝ 1.5 տպ. մամուլ

Տպագրվել է «Մազադաթ» հրատարակչության տպարանում

